

فصل ۵

بهداشت جلدی گوسفند و بز

یکی از موارد مهمی که در بهداشت انفرادی گوسفند و بز از اهمیت خاصی برخوردار است، بهداشت جلدی دام می باشد که به دلیل وجود پشم در گوسفند و کرک و مو در بز باید موارد بهداشتی با دقت کامل پیگیری و رعایت شود. با توجه به این که پشم و مو جزء محصولات این دو حیوان است و در برخی نژادها از تولیدات محوری آنها محسوب می شود؛ لذا رسیدگی به آن بسیار مهم می باشد. پشم چینی و حمام دادن از مواردی است که می تواند در بهبود کمی و کیفی این تولیدات نقش بسیار مؤثری را ایفا نماید. از طرفی حمام دادن به منظور شست و شو و مبارزه با انگل های خارجی انجام می شود.

واحد یادگیری ۷

پشم چینی

آیا تا به حال پی برده‌اید:

- چرا در گوسفند و بز پشم چینی و کرک چینی صورت می‌گیرد؟
- قبل از پشم چینی و کرک چینی چه اقداماتی باید انجام شود؟
- از چه وسایل و تجهیزاتی برای پشم چینی و کرک چینی استفاده می‌شود؟
- بعد از عمل پشم چینی به چه نکاتی باید توجه کرد؟

پشم (به‌ویژه پشم حاصل از گوسفندان تیپ پشمی)، یکی از مهم‌ترین مواد اولیه در صنایع نساجی بوده و از دیرباز بشر توانسته از این الیاف در تهیه پوشاک استفاده نماید. از دلایل اصلی توسعه قالیبافی در ایران وجود اصلی‌ترین ماده اولیه مورد نیاز این هنر و صنعت یعنی همان پشم بوده است. این محصول دامی برای عشایر دارای اهمیت خاصی است زیرا در امر بافندگی مصرف شده و فروش محصول تولیدی از آن می‌تواند منبع مهمی از درآمد عشایر را تشکیل دهد. متأسفانه کمیت و کیفیت پشم، به دلیل نداشتن اطلاع کافی گوسفندداران ایرانی از روش‌های صحیح تهیه و عرضه آن، در حد مطلوبی نیست و نیازمند اطلاع‌رسانی و آموزش بیشتر دامداران در این زمینه است. علاوه بر این که فروش پشم برای کسب درآمد مهم است، چیدن پشم گوسفندان برای خنک نگه داشتن بدن آنها و همین‌طور رعایت مسائل بهداشتی بسیار حائز اهمیت است.

استاندارد عملکرد

پس از اتمام این واحد یادگیری هنرجویان قادر خواهند بود که پشم چینی برای ۱۰ رأس گوسفند را در یک روز انجام دهند.

به نظر شما پشم در گوسفند و کرک و مو در بز چه نقشی را ایفا می‌کند؟

بحث
کلاسی

تیپ‌های اهلی و وحشی گوسفند و بز بیشتر در مناطق سردسیر و ارتفاعات زندگی می‌کنند، این امر سبب توسعه و تحریک رشد پوشش ضخیم بدن در این حیوانات می‌شود. بنابراین وظیفه پشم گوسفند، حفاظت و گرم نگهداشتن حیوان بوده، که پس از اهلی کردن آن به دست بشر مورد استفاده تولیدی و صنعتی قرار گرفته است.

شرایط گوسفند برای پشم چینی

آیا دامداران هر گوسفندی را پشم چینی می‌کنند؟

بحث
کلاسی

اکثر دامداران برای پشم چینی، ابتدا دام‌های چاق نظیر قوچ‌ها، میش‌های قصر و شیشک‌های جایگزین را انتخاب نموده و میش‌های شیرده را بعد از آنها پشم چینی می‌کنند. دامدار باید از پشم چینی دام‌های لاغر، ضعیف و آبستن خودداری کند. در دام‌های لاغر به علت چسبیدن بیش از حد الیاف به پوست، ماشین‌های پشم چینی و به‌ویژه دوکارد به سختی وارد سفره پشم می‌شود؛ همچنین در زمان عبور دوکارد پوست جمع شده و سبب ایجاد بریدگی در پوست دام می‌شود. دامداران گوسفندان دارای پشم رنگی را جدا کرده، در پایان کار، پشم آنها را می‌چینند. حیوانات یک‌ساله نیز باید تفکیک شده و جداگانه پشم چینی شوند.

قبل از پشم چینی از سلامت گله گوسفند اطمینان حاصل کنید، زیرا بسیاری از بیماری‌های قابل انتقال به انسان مانند تب مالت (بروسلوز)، سیاه‌زخم (شاربن) و مانند آن می‌توانند از طریق پوست و تنفس به فرد پشم چین منتقل شوند.

ایمنی

انواع بیماری‌های مشترک بین انسان و گوسفند و بز را بررسی کنید و در کلاس درس گزارش دهید؟

تحقیق
کنید

زمان پشم چینی

در ایران گوسفندان هر سال یک یا دو نوبت و در فصل بهار یا تابستان پشم چینی می‌شوند. موی بزها نیز در یک نوبت در سال و در ابتدای تابستان چیده می‌شود. پشم چینی در گوسفند به عواملی نظیر نژاد، روش پرورش (متراکم و باز)، هدف و نوع تولید (پروری و داشتی) بستگی دارد. پشم چینی پیش از موعد موجب بیماری حیوان می‌شود و پشم چینی دیر هنگام نیز موجب تنش حرارتی در دام می‌شود و همچنین در گرمای شدید رشد پشم متوقف می‌گردد. بنابراین، رعایت نکردن زمان مناسب موجب کاهش کیفیت پشم، کندی رشد و کاهش سایر تولیدات گوسفند و بز می‌گردد.

چه زمانی را برای پشم چینی گوسفندان منطقه خود پیشنهاد می‌کنید؟

پرسش

فصل مناسب برای پشم چینی به درجه حرارت و نوع آب و هوای منطقه بستگی دارد، ولی هم اکنون پشم چینی دام‌های پروری و گله‌های داشتی که به صورت متمرکز در جایگاه بسته پرورش می‌یابند، در فصل زمستان صورت می‌پذیرد. اما در شرایط روستایی و عشایری ایران به دلیل تغییرات شدید جوی و بهره‌گیری دام از پوشش بدن در برابر سرما، پشم چینی انجام نمی‌شود. باید توجه داشت که پشم چینی دام‌های پروری یک ماه پیش از آغاز پرورار صورت گیرد.

اگر پشم چینی را در فصل بهار انجام می‌دهید، به شرایط نامساعد جوی (نظیر باران، تگرگ، کولاک و مانند آن) توجه کنید، زیرا دام‌ها به یک باره پوشش خود را از دست می‌دهند و این عمل می‌تواند سبب سرماخوردگی دام‌ها و در برخی موارد تلف شدن دام‌های ضعیف شود.

اخلاق حرفه‌ای

توجه

- ۱) بره‌هایی را که تا اول ماه مرداد فروخته نشده‌اند، باید پشم چینی کرد، زیرا این امر باعث می‌شود در هوای گرم افزایش وزن بیشتری داشته باشند.
- ۲) پشم چینی باید در هوای گرم انجام شود زیرا هوای گرم باعث افزایش ترشح عرق غدد پوستی می‌شود و همچنین موجب می‌گردد چربی پشم (لانولین) تا حدودی ذوب شود و سبب نفوذ قیچی و ماشین پشم چین به درون سفره پشم گردد.
- ۳) پوست بسیاری از گوسفندان به گرما حساس است و اگر پشم چینی خیلی دیر انجام شود، گرمای محیط و تابش مستقیم آفتاب موجب اختلال در سلامت دام خواهد شد.
- ۴) الیاف پشم برخی از گوسفندان بومی ایران (به‌خصوص در نواحی کوهستانی)، در طول سال عوض می‌شود. بنابراین، برای پیشگیری از ریزش پشم باید آنها را دو بار در سال و پیش از آغاز تعویض الیاف پوششی، پشم چینی نمود.
- ۵) توصیه می‌شود در نژادهای پشمی، میش مادر را قبل از بره‌زایی پشم چینی کرد، زیرا در اثر زایش و شیردهی، پشم دچار خسارت می‌شود.

انتخاب گوسفندان برای پشم‌چینی مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

۱ لباس کار و چکمه

۲ دستکش

۳ ماسک

۴ گله گوسفند

مراحل انجام کار:

۵ لباس کار بپوشید.

۶ تجهیزات ایمنی فردی را به کار برید.

۷ شرایط محیطی را از نظر دما، وزش باد و مانند آن بررسی کنید.

۸ گوسفندان را از نظر وضعیت بدن، آبستن یا غیر آبستن، سن و سلامت ارزیابی کنید.

۹ با توجه به نکات بیان شده دام مناسب را برای پشم‌چینی انتخاب کنید.

۱۰ با علامت‌گذاری یا جداسازی، گوسفندان را برای پشم‌چینی مشخص کنید.

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخصها/ داوری/نمره‌دهی)	نمره
۱	انتخاب کردن گوسفندان	گوسفند دارای پشم مکان پشم‌چینی	انتخاب مناسب انتخاب نامناسب	بررسی صحیح وضعیت گوسفند	۳
				بررسی نسبی شرایط گوسفند	۲
				بررسی نامناسب گوسفند	۱

شست‌وشوی گوسفندان

وجود گرد و غبار، مدفوع، علوفه، خار یا هر نوع ماده خارجی در پشم سبب کاهش ارزش اقتصادی آن می‌شود. به کار بستن اصول صحیح مدیریت در طول سال سبب تمیز ماندن تارهای پشم می‌شود. به هر حال بهتر است برای تمیز کردن پشم قبل از شروع پشم‌چینی، گوسفندان شسته شوند.

استفاده از منابع آب طبیعی برای شست‌وشوی گوسفند و بز

استفاده از شیلنگ آب برای شست‌وشوی گوسفند یا بز

شست‌وشوی گوسفندان

مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

- ۱ لباس کار و چکمه
- ۲ سطل آب
- ۳ برس
- ۴ قشو
- ۵ شانه پشم
- ۶ وان شست‌وشو
- ۷ گوسفند

مراحل انجام کار:

- ۱ لباس کار بپوشید.
- ۲ وسایل کار را آماده کنید.
- ۳ اگر پشم گوسفند کثیف باشد، باید قبل از پشم‌چینی آن را کاملاً تمیز کنید.
- ۴ گوسفندان را در یک مخزن حاوی ماده پاک‌کننده ملایم به‌طور ایستاده یا نشسته قرار دهید.
- ۵ با کمک دست‌ها و یک برس، پشم گوسفند را کاملاً بشویید.
- ۶ اگر برای شست‌وشوی گوسفند از صابون استفاده می‌کنید، سعی کنید صابون را کاملاً از پشم پاک کنید.
- ۷ اگر مخزن آب در اختیار ندارید، می‌توانید از یک شیلنگ مجهز به آب پخش‌کن استفاده کنید. در این صورت با فشار آب، الیاف پشم را تمیز کنید.
- ۸ قسمت‌های عقب بدن، پاها و سینه گوسفند را بیشتر شست‌وشو دهید تا کاملاً تمیز شود.
- ۹ بعد از شست‌وشو و تمیز کردن گوسفند، آن را در بستر تمیزی نگه‌داری کرده تا حیوان کاملاً خشک شود و حیوان کثیف نشود و شما ناچار به شست‌وشوی مجدد دام نباشید.

فعالیت
کارگاهی

گوسفندان باید قبل از پشم‌چینی کاملاً خشک شوند. چنانچه در هنگام پشم‌چینی خیس باشند، پشم گرم شده و در اثر رطوبت رنگ خود را از دست می‌دهد.

توجه

هرگونه کثیفی الیاف پشم را با شست‌وشوی صحیح گوسفندان برطرف کنید، زیرا این عمل باعث کاهش هزینه‌های مربوط به عمل‌آوری پشم خام و در نتیجه کاهش اتلاف سرمایه خواهد شد.

اخلاق حرفه‌ای

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری / نمره‌دهی)	نمره
۲	شست‌وشوی گوسفندان	گوسفند آب حمام مواد ضد عفونی کننده	تمیز بودن پشم پشم نسبتاً تمیز پشم ناشور	انجام کامل مراحل شست‌وشو	۳
				انجام ناقص مراحل شست‌وشو	۲
				انجام ندادن مراحل شست‌وشو	۱

پشم‌چینی در واحد گوسفندداری

مزایای پشم‌چینی را در کلاس درس بیان کنید.

بحث کلاسی

پشم‌چینی یک شغل است و احتیاج به مهارت دارد. برای پشم‌چینی از وسایلی مانند ۱ دوکارد، ۲ ماشین‌های برقی کوچک، ۳ ماشین‌های برقی بزرگ، یا ۴ ماشین‌های موتوری (با نیروی محرکه بنزینی دوزمانه و معمولی) بر اساس شرایط و امکانات فنی قابل دسترس در محل استفاده می‌شود، هر کدام مزایا و معایب خاص خود را دارد. همراه وسایل پشم‌چینی باید وسایل تیزکننده و تمیزکننده، وسیله روغن کاری و دستگاه‌های خنک‌کننده (در صورت امکان و ضرورت) همراه شخص پشم‌چین باشد.

- ۱ قبل از پشم‌چینی بهتر است از خوراک‌دهی دام‌ها جلوگیری شود، زیرا پُر بودن اندام‌های گوارش سلامت دام را به خطر می‌اندازد.
- ۲ در موقع پشم‌چینی نباید حیوان را زخمی نمود.

برای حفظ مرغوبیت و بازارپسندی پشم باید از ابزارهایی استفاده نمود که پشم را به‌طور یکنواخت از بدن دام جدا نماید. در زیر به روش‌های مختلف اشاره شده است.

پشم‌چینی گوسفند با استفاده از ماشین پشم‌چین موتوری

پشم‌چینی گوسفند با استفاده از ماشین پشم‌چینی برقی

پشم‌چینی گوسفند با استفاده از دوکارد یا قیچی پشم‌چینی

موجینی بز با استفاده از قیچی

معروف ترین روش پشم‌چینی در اغلب نقاط دنیا، روش «تالی‌های» است که از سوی دبیرخانه بین‌المللی پشم پیشنهاد شده که در آن دست و پای گوسفند بسته نمی‌شود، بلکه با پا و زانوی شخص پشم‌چین حیوان مقید می‌شود و پشم‌چینی صورت می‌گیرد.

برای انجام یک پشم‌چینی مناسب باید از اصول زیر پیروی کرد:

- ۱ گوسفند را در یک وضعیت راحت و مناسب مهار کنید.
- ۲ پوست آن ناحیه از بدن را که می‌خواهید پشم‌چینی کنید، بکشید تا صاف شود و پشم آن راحت‌تر چیده شود.
- ۳ الیاف پشم را فقط یک بار نزدیک به پوست بچینید تا الیاف کوتاه و کم‌ارزش به جای نماند و ناچار به چیدن مجدد آنها نباشید.
- ۴ پشم نواحی شکم یا پاها ارزش چندانی ندارد و باید آنها را از پشم مرغوب بخش‌های پشت، گردن و پهلوها جدا کرد.
- ۵ پشم را باید به‌طور یکنواخت بچینید تا بستن آنها آسان‌تر باشد. چنین پشمی ارزش اقتصادی بیشتری خواهد داشت، فرآورده‌های تولیدی از آن مرغوب‌تر خواهد بود.
- ۶ پشم را فقط باید با نخ پشمی ببندید، نخ نایلونی و موارد مشابه پشم را آلوده می‌کنند.

نشانگر، رعایت نکردن چه نکته‌ای را به‌وسیله فرد پشم‌چین نشان می‌دهد؟

کف زمین محل پشم‌چینی را تمیز کنید زیرا کاه، کود و سایر مواد زائد سبب افزایش ناخالصی در الیاف پشم و کاهش کیفیت آن خواهد شد.

پشم چینی

مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

- ۱ لباس کار، ماسک، دستکش و چکمه
- ۲ قیچی یا ماشین پشم چینی
- ۳ روغن لیزکننده
- ۴ شانه‌ها و قیچی‌های یدکی
- ۵ برس زبر
- ۶ نخ پشمی
- ۷ گوسفند

مراحل انجام کار:

- ۱ لباس کار بپوشید.
- ۲ از چکمه، ماسک، کلاه و دستکش استفاده کنید.

۴ سر گوسفند را در جهت عقربه ساعت خم کنید.

۲ با دست چپ زیر گردن گوسفند و با دست دیگر ران گوسفند را بگیرید.

۶ از ناحیه سینه شروع به پشم چینی کنید و تا ناحیه شانه سمت چپ ادامه دهید. یکی از پاهای خود را در پشت و پای دیگر را مقابل گوسفند قرار دهید.

۵ گوسفند را روی زمین بخوابانید.

۸ گوسفند را روی دنبه بنشانید، سپس قسمت شانه‌ها را پشم چینی کنید.

۷ سر گوسفند را با دست چپ نگه دارید. پشم چینی را از بینی شروع و به سمت گوش‌ها ادامه دهید و صورت را پشم چینی کنید.

۱۰ دست سمت چپ گوسفند را با دست به سمت گردن آن هدایت کنید و پشم چینی پهلو و شکم را انجام دهید.

۹ در همان موقعیت قبلی، با نگه داشتن سر با دست چپ، قسمت چپ بدن را پشم چینی کنید.

۱۲ با فشار دادن پشت، پا صاف می‌شود و می‌توانید آن را به آسانی پشم چینی کنید.

۱۱ تنها با تغییر جزئی در موقعیت گوسفند، شما می‌توانید قسمت پهلو و دام را پشم چینی کنید.

۱۴ با نگه داشتن پای چپ، امکان پشم‌چینی اطراف ناف فراهم می‌شود.

۱۳ در این موقعیت، پشم‌چینی ستون فقرات و چند سانتی‌متر اطراف آن را هم انجام دهید.

۱۶ یکی از گوش‌ها را با دست چپ نگه دارید و پشم‌چینی سمت راست گردن را انجام دهید.

۱۵ در این قسمت نیمی از پشم‌چینی انجام شده است.

۱۸ گوسفند را مقابل خودتان نگه دارید. سمت راست و تا حد امکان به سمت پایین حیوان را پشم‌چینی کنید.

۱۷ گوسفند را با دست چپ نگه دارید و زیر چانه، دور گردن و قسمتی از شانه را پشم‌چینی کنید.

۲۰ موقعیت خود را مطابق تصویر تغییر داده و انتهای بدن را پشم‌چینی کنید.

۱۹ مطابق با موقعیت تصویر، قسمت پشت حیوان را پشم‌چینی کنید.

۲۲ در پایان کار، ظرف کمتر از یک دقیقه گوسفند بلند شده و روی پاهای خود می‌ایستد.

۲۱ پای راست گوسفند را با دست چپ نگه دارید. سمت راست ناحیه ناف را پشم‌چینی کنید.

به نظر شما در تصاویر فوق فرد پشم‌چین چه مواردی را رعایت نکرده است؟

فکر کنید

در زمان پشم‌چینی مراقب باشید تا آسیبی به دست خود و بدن حیوان وارد نشود.

ایمنی

نکات مهم در هنگام پشم‌چینی

- ۱ در هنگام پشم‌چینی، گوسفند را به خوبی مهار کنید تا دچار تنش نشود، در چنین شرایطی پشم گوسفند بسیار سریع‌تر و با بریدگی کمتر چیده می‌شود؛ به طوری که پشم یکنواخت از بدن حیوان جدا می‌شود.
- ۲ پاهای عقب گوسفند را نگیرید، زیرا حیوان آنها را عقب می‌کشد. برای چیدن پشم پاهای عقب می‌توانید روی مفصل بالای زانو فشار آورید تا پاها راست شوند.
- ۳ هرگز پشم چیده نشده را با دست چپ بلند نکنید و آن را نچینید، زیرا پوست نیز همراه با پشم بلند می‌شود و در هنگام پشم‌چینی بریده خواهد شد.

- ۴ ماشین پشم‌چین را با فشار به داخل پشم نبرید. اگر انجام این کار لازم و ضروری است، باید تیغه‌ها و شانه‌ها را تیز کنید، در غیراین صورت ممکن است در اثر برخورد با چین و چروک‌ها یا سایر موانع روی پوست، بریدگی ایجاد کرده، به گوسفند آسیب برساند.
- ۵ هنگام چیدن پشم‌های اطراف پستان، بیضه، غلاف و چروکیدگی‌ها بسیار دقت کنید که بریدگی در آنها ایجاد نشود. همچنین مراقب زردپی پاها باشید. اگر چه ایجاد بریدگی و شکاف در پوست گوسفند در هنگام پشم‌چینی اجتناب‌ناپذیر است، ولی سعی کنید آن را کاهش دهید.
- ۶ دست آزاد خود را با دستکش بپوشانید تا از آن در مقابل آسیب قطعه‌دستی ماشین محافظت کند.
- ۷ سیم ماشین پشم‌چینی را پشت سر خود قرار دهید تا بریده نشود و جرقه ایجاد نکند.
- ۸ در ضمن مراحل پشم‌چینی برای افزایش سرعت کار تلاش نکنید. سرعت در اثر تمرین و تجربه به دست می‌آید، باید بدانید که ظاهر عمومی یک گوسفند پشم‌چینی شده (با حداقل بریدگی و جراحات) و کیفیت پشم به اندازه سرعت کار اهمیت دارد. یک پشم‌چین باتجربه پشم هر گوسفند را در ۵ دقیقه یا کمتر می‌چیند، یعنی روزانه حدود ۱۰۰ رأس گوسفند پشم‌چینی می‌شود. اما یک پشم‌چین مبتدی باید به نصف این تعداد بسنده کند تا در این کار تسلط و تجربه کافی به دست آورد.
- ۹ هنگام تمیز کردن ماشین پشم‌چینی جریان برق را قطع کنید و ماشین پشم‌چینی را داخل آب فرو نبرید.
- ۱۰ وسایل پشم‌چینی را پس از هر بار استفاده تمیز و تیز کرده و با مواد لیزکننده، آغشته کنید.
- ۱۱ پشم‌های نازک، ضخیم، رنگی و کوتاه باید جدا از بقیه دسته‌بندی شوند. اگر مقدار زیادی مواد خارجی در یک نقطه از بدن حیوان وجود دارد، جدا کرده و جداگانه بسته‌بندی کنید.
- ۱۲ تا زمان فروش، پشم را در یک جای تمیز و خشک نگهداری کنید، هرگز برای بسته‌بندی و انبار کردن پشم از کیسه‌های پلاستیکی استفاده نکنید.

مراقب
باشید

امکان ایجاد خراشیدگی و بریدگی در پوست با دوکارد به‌ویژه به‌وسیلهٔ افراد بی‌تجربه بسیار زیاد است، لذا علاوه بر کاهش کیفیت پوست، از آنجا که عمل پشم‌چینی همزمان با گرم شدن هوا و شروع فعالیت حشرات است سبب تخم‌گذاری حشرات در بریدگی‌های پوست شده و در نتیجه سبب بروز میاز گوشتی و پوستی می‌شود.

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری / نمره‌دهی)	نمره
۳	پشم‌چینی	گوسفند ماشین پشم‌چینی مواد ضد عفونی‌کننده دستگاه اسپری	پشم‌چینی کامل پشم‌چینی قابل قبول پشم‌چینی غیر قابل قبول	انجام کامل مراحل پشم‌چینی	۳
				انجام ناقص مراحل پشم‌چینی	۲
				انجام ندادن مراحل پشم‌چینی	۱

کنترل دام بعد از عمل پشم‌چینی

بعد از انجام عملیات پشم‌چینی بدن کلیه گوسفندان را از نظر وجود زخم و جراحات بررسی کنید. در صورت مشاهده هر گونه زخم یا بریدگی در بدن گوسفند آن را ضدعفونی و معالجه کنید.

اگر بره‌ها در معرض اشعه مستقیم آفتاب قرار بگیرند، دچار آفتاب سوختگی می‌شوند.

توجه

فعالیت
کارگاهی

کنترل دام بعد از پشم‌چینی مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

۱ لباس کار و چکمه

۲ دستکش

۳ ماسک

۴ وسایل مهار دام

۵ مواد ضدعفونی کننده

۶ گوسفند

مراحل انجام کار:

۱ لباس کار بپوشید.

۲ از ماسک، دستکش و چکمه استفاده کنید.

۳ گوسفندان پشم‌چینی شده را مهار کنید.

۴ قسمت‌های مختلف بدن دام را بررسی کنید.

۵ در صورت وجود زخم یا بریدگی محل زخم را با ترکیب مناسب ضدعفونی کنید.

دام زخمی را از گله جدا کنید و در مکان خاص به مدت ۳ تا ۷ روز متناسب با شدت جراحات تحت مراقبت و درمان قرار دهید.

اخلاق
حرفه‌ای

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/ داوری/نمره‌دهی)	نمره
۴	بررسی گوسفند بعد از پشم‌چینی	گوسفند وسایل مهار دام مواد ضدعفونی کننده	کنترل کامل گله	بازدید کامل گله	۳
			کنترل ناقص گله	بازدید ناقص گله	۲
			کنترل نکردن گله	بازدید نکردن گله	۱

ارزشیابی شایستگی پشم‌چینی

شرح کار:

- ۱- انتخاب گوسفندان دارای پشم
- ۲- شست‌وشوی گوسفند
- ۳- مقید کردن گوسفند
- ۴- پشم‌چینی گوسفند
- ۵- کنترل سلامت گوسفند بعد از پشم‌چینی

استاندارد عملکرد:

پشم‌چینی ۱۰ رأس گوسفند در روز

شاخص‌ها:

- ۱- گوسفندان دارای پشم
- ۲- تمیز بودن پشم عاری از کود و گرد و غبار
- ۳- گوسفند مهار شده
- ۴- یکنواخت بودن پشم چیده شده
- ۵- سلامت بودن گوسفندان پشم‌چینی شده

شرایط انجام کار:

گوسفندان دارای پشم و مکان مناسب پشم‌چینی.

ابزار و تجهیزات:

ماشین پشم‌چینی، طناب، آب، مواد ضد عفونی کننده و دستگاه اسپری.

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	انتخاب کردن گوسفندان	۲	
۲	شست‌وشوی گوسفندان	۲	
۳	پشم‌چینی	۱	
۴	بررسی گوسفند بعد از پشم‌چینی	۲	
	شایستگی غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:	۲	
	دقت، درستکاری، جمع‌آوری پشم و جلوگیری از انتقال برخی بیماری‌ها به محیط از طریق پشم، مدیریت مواد و تجهیزات.		
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

واحد یادگیری: ۷

درس: تولید و پرورش دام‌های سبک

رشته: امور دامی

واحد یادگیری ۸

حمام دادن

آیا تا به حال پی برده‌اید:

- چرا برای گوسفند و بز از حمام استفاده می‌شود؟
- به جز آب از چه ماده‌ دیگری در حمام استفاده می‌شود؟
- محل حمام گوسفند و بز چگونه است؟
- چگونه گوسفند و بز را حمام می‌دهند؟

کاهش تولید و تلفات ناشی از انگل‌های خارجی دام یکی از موارد مهم است که باید به آن توجه خاص نمود. انگل‌هایی نظیر کنه علاوه بر تغذیه مستقیم از بافت‌ها و خون حیوان، عامل انتقال بیماری‌ها هستند. با استفاده از تجهیزات مناسب و با یکی از روش‌های حمام، دوش یا اسپری می‌توان محلول ضدانگل را روی بدن گوسفند و بز به کار برد. حمام دادن دام‌ها از سایر روش‌ها مؤثرتر است، زیرا نفوذ و تأثیر ماده مؤثر در محلول سم نیاز به زمان دارد که در حوضچه‌ها این عمل بهتر انجام می‌گیرد.

استاندارد عملکرد

پس از اتمام این واحد یادگیری هنرجویان قادر خواهند بود برای مبارزه با انگل‌های خارجی، ۱۰۰ رأس گوسفند و بز را در یک روز آفتابی حمام دهند.

به نظر شما منظور از حمام ضد کنه چیست؟

کنه یکی از مهم‌ترین انگل‌های خارجی است که گوسفند و بز را به‌ویژه در جایگاه‌های سنتی تهدید می‌کند. شرایط بد بهداشتی جایگاه دام از یک طرف و آگاهی نداشتن از نحوه تکثیر و افزایش جمعیت کنه‌ها و روش کنترل آنها از سوی دیگر، موجب خسارت و تلفات به دامداری‌ها می‌شود. این انگل‌ها برای ادامه حیات وابسته به میزبان بوده و با تغذیه از خون دام و انتقال بیماری‌هایی چون تیلبریوز خسارات و تلفات به دامداری‌ها تحمیل می‌شود.

یکی از روش‌ها برای مبارزه با کنه و از بین بردن آن استفاده از حمام ضد کنه است. حمام دادن دام‌ها به‌دلیل نفوذ و تأثیر بهتر محلول سم در مقایسه با سایر روش‌ها مؤثرتر بوده و متداول‌ترین روش برای از بین بردن انگل‌های خارجی است.

یک حمام ضد کنه از چهار قسمت زیر تشکیل شده است:

۱ قسمت نگه‌داری گوسفند (قسمت انتظار): برای حمام دادن گوسفند و بز ابتدا باید دام را به قسمتی که محصور است و ادامه آن به راهرویی می‌رسد، انتقال داد تا بتوان به‌صورت کنترل شده آنها را وارد حمام نمود. مساحت این قسمت به ظرفیت گوسفندداری بستگی دارد.

۲ راهرو یا گذرگاه: راهرو، محل انتظار را به حوضچه متصل می‌کند. طول راهرو معمولاً ۱۰ متر بوده و عرض آن ۶۰ سانتی‌متر است. در طول راهرو برای تمیز شدن سم دام‌ها از کود و آلودگی دو حوضچه به عمق ۱۵-۱۰ سانتی‌متر و طول ۴ متر به فاصله ۲ متر از یکدیگر ساخته می‌شود. حوضچه اول با آب و دومی از ماسه و قلوه‌سنگ پر می‌شود.

۳ حوضچه یا حمام: ارتفاع یا عمق مناسب حوضچه ۱/۵-۱/۲ متر و عرض آن به‌طور متوسط ۷۰ سانتی‌متر است. زیرا حداقل عمقی که در آن حیوان مجبور به شنا می‌شود، ۱/۲ متر است. طول حوضچه حدود ۸ متر است تا زمان مورد نیاز برای شنای دام و خیس خوردن پشم آن تأمین شود. محل ورودی به حمام با شیب زیاد احداث می‌شود تا دام در هنگام ورود کنترل خود را از دست داده و داخل محلول سم غوطه‌ور شود. دیواره‌های محل ورود حوضچه را بلندتر می‌سازند تا گوسفند نتواند از آن خارج شود و از جهش آب به بیرون از حمام نیز جلوگیری شود. برای آن که گوسفند به‌راحتی از سمت دیگر حوضچه خارج شود و محلول سم نیز به داخل حوضچه برگشت کند در قسمت خروجی، پلکانی با شیب ۲۵ درجه احداث می‌شود. کف حوضچه باید شیبی ۵ درصدی به سمت کانال فاضلاب داشته باشد تا بتوان به‌راحتی آن را شست‌وشو و نظافت کرد.

۴ استراحتگاه: در این قسمت دام‌ها به مدت ۱۰ دقیقه نگه‌داری می‌شوند تا باقیمانده محلول (۲-۴ لیتر) از داخل پشم آنها خارج و به حوضچه برگردد. این قسمت باید شیب ملایمی به سمت حوضچه داشته باشد تا محلول سم که از بدن گوسفندان می‌ریزد، به آسانی به داخل حوضچه برگردد.

۲- راهرو یا گذرگاه

۱- قسمت انتظار

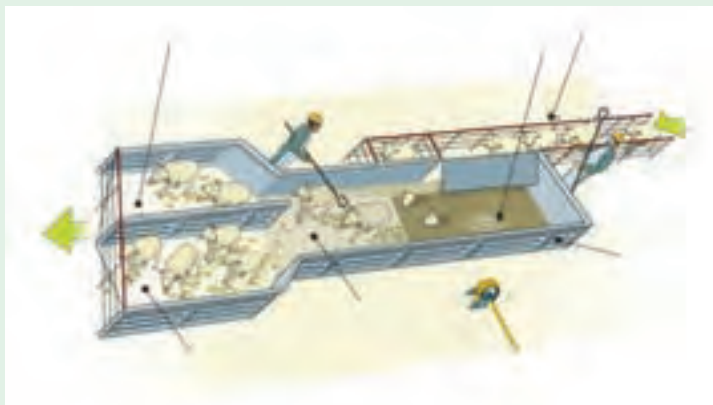

۴- استراحتگاه

۳- حوضچه یا حمام

با توجه به مطالب بیان شده نام قسمت‌های مشخص شده در تصویر را بنویسید.

پرسش

توجه

بهترین زمان برای حمام دادن گوسفندان یک هفته بعد از پشم‌چینی (اواسط بهار) و قبل از فصل آمیزش (اواخر مرداد) است.

فکر کنید

چرا بهتر است گوسفند و بز را یک هفته بعد از پشم‌چینی حمام داد؟

پرسش

با توجه به تصویر نوع حمام ضد کنه را بر اساس ثابت و سیار بودن مشخص کنید؟

ب

الف

روش حمام دادن گوسفند و بز

نمایش
فیلم

دوش یا اسپری

در این روش، ساختمانی مانند حمام ایجاد می‌شود، اما به جای حوضچه یک محوطه دایره‌ای یا مربع شکل ایجاد می‌گردد و محلول دارویی به وسیله پمپ با فشار مناسب به تمام بدن و سر و صورت حیوان پاشیده می‌شود. محلول دارویی به وسیله دوش نصب شده در سقف یا از دو طرف روی بدن گوسفند و بز پاشیده می‌شود. البته دوش‌های دستی هم وجود دارد که می‌توان با فشار مناسب از آنها استفاده نمود.

انواع زیادی از سموم برای مبارزه با انگل‌های خارجی وجود دارد، این مواد را می‌توان از نظر منشأ تهیه، روش تأثیر، خواص شیمیایی و مانند آن تقسیم‌بندی نمود.
تقسیم‌بندی از نظر منشأ اولیه:

- ۱ سموم با منشأ معدنی مانند ترکیبات آرسنیک و گوگردی
- ۲ سموم با منشأ آلی مانند ترکیبات آلی کلره و فسفره
- ۳ سموم با منشأ صنعتی مانند ترکیبات کاربامات و پیروتریئیدها
- ۴ سموم با منشأ گیاهی مانند ترکیبات نیکوتین و ترکیبات مشابه
- ۵ سموم با منشأ قارچی مانند ترکیبات آیورمکتین
- ۶ سموم با منشأ هورمونی مانند ترکیبات متوپرن و دیفلوروپنزن

- ۱ در انتخاب سموم برای مبارزه با انگل‌های خارجی دام، به چه مواردی باید توجه کرد؟
- ۲ انواع سموم مورد استفاده برای مبارزه با انگل‌های خارجی در گوسفند و بز را بررسی کرده و در کلاس درس گزارش دهید؟

روش‌های استفاده از ترکیبات ضد انگل در گوسفند و بز

- انواع ضد انگل را برحسب نوع و دستورالعمل آنها می‌توان به روش‌های زیر مصرف نمود:
- مصرف بر روی بدن دام (سم‌پاشی، حمام دادن، گردپاشی و مانند آن)
 - مصرف در داخل بدن دام (خورانیدن، تزریق و مانند آن)
 - مصرف در محل پرورش دام (سم‌پاشی جایگاه، مراتع و مانند آن)

روش‌های متداول استفاده از سموم شیمیایی

- ۱- گردپاشی: برای استعمال شکل پودری سموم به کار می‌رود.
- ۲- دوش یا اسپری ثابت: محلول سم از سوراخ‌های متعدد دوش با فشار روی بدن دام می‌ریزد.

۳- اسپری (سم پاشی): با سم پاش‌های دستی یا موتوری انجام می‌شود.
 ۴- اسپری داخل پشم: برای گوسفندانی با پشم متراکم مانند مریئوس استفاده می‌شود.

۵- موضعی یا دستی: مالش دستی سم به موضع خاص یا تمام بدن دام است که باید با دستکش و با احتیاط کامل انجام شود.
 ۶- حمام دادن یا غوطه‌ور کردن: متداول‌ترین روش برای استعمال سموم ضد انگل‌های خارجی است.

نباید سموم ضد کنه را بو کرد، زیرا بعضی از آنها از طریق دهان وارد ریه شده و ایجاد مسمومیت می‌کنند، بنابراین هنگام سم‌پاشی دام و جایگاه آن، استفاده از ماسک الزامی است.

ایمنی

فعالیت
کارگاهی

آماده کردن حمام ضد کنه
 مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

۱ آب

۲ تجهیزات ایمنی (لباس کار، چکمه، دستکش، ماسک و کلاه)

۳ حمام ضد کنه

مراحل انجام کار:

۱ لباس کار بپوشید.

- ۲ از چکمه، ماسک، کلاه و دستکش استفاده کنید.
- ۳ حمام را با آب و مواد شوینده بشوید تا گرد و غبار و سایر مواد باقیمانده، اثر سم را کاهش ندهد.
- ۴ در طول راهرو حوضچه اول را با آب و دومی را از ماسه و قلوه سنگ پر کنید.
- ۵ ظرفیت دقیق حوضچه حمام را محاسبه کنید.
- ۶ آب مورد نیاز را فراهم کنید.
- ۷ حوضچه حمام را تا ۳۰ سانتی متر مانده به لبه بیرونی آن، از آب پر کنید.

- ۱ قبل از حمام دادن باید از وجود آب کافی در دسترس برای پر کردن مجدد حمام اطمینان حاصل کرد.
- ۲ در هنگام حمام دادن دام‌ها باید مقدار محلول موجود در داخل حمام اندازه‌گیری شود. برای این کار می‌توان از خط کش‌های فلزی یا چوبی بلند استفاده کرد یا دیوار حوضچه حمام را مدرج نمود.
- ۳ می‌توان از یک ماده ضد عفونی کننده مانند فرمالین در پاشویه‌ها استفاده نمود تا سم دام‌ها قبل از ورود به حوضچه اصلی تمیز و ضد عفونی شود.

توجه

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/ داوری /نمره دهی)	نمره
۱	آماده کردن حمام ضدکنه	حمام ضدکنه، آب و پاشویه زمان: قبل از حمام دادن گله سم	آماده‌سازی مناسب حمام آماده‌سازی نسبتاً مناسب حمام آماده‌سازی نامناسب حمام	فراهم کردن شرایط کامل حمام ضد کنه	۳
				فراهم کردن شرایط نسبی حمام ضد کنه	۲
				فراهم نکردن شرایط حمام ضد کنه	۱

محاسبه محلول سم مورد نیاز

مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

- ۱ تجهیزات ایمنی (لباس کار، چکمه، دستکش، ماسک و کلاه)
- ۲ سم مورد نیاز
- ۳ آب
- ۴ سطل

فعالیت کارگاهی

مراحل انجام کار:

- ۱ لباس کار بپوشید.
- ۲ از چکمه، ماسک، کلاه و دستکش استفاده کنید.
- ۳ برای مبارزه با انگل‌های خارجی، سم مناسبی را انتخاب کنید.
- ۴ دستورالعمل سم را با دقت مطالعه کنید.
- ۵ با توجه به دستورالعمل سم و میزان آب موجود در حوضچه حمام، میزان سم مورد نیاز را محاسبه کنید.
- ۶ ابتدا سم مورد نیاز را در یک سطل آب حل کرده، سپس آن را به آب حوضچه حمام اضافه کنید.

سموم مختلف حتی مشابه را که از چند کارخانه تهیه شده‌اند، نباید با هم مخلوط کرد، زیرا ممکن است به دلیل داشتن مواد اضافی واکنش‌های شیمیایی نامناسبی بین آنها صورت گیرد و منجر به بی‌اثر شدن سم یا افزایش تأثیر آن و در نتیجه مسمومیت دام‌ها شود.

ایمنی

ظروف سم را در مکانی مناسب امحا کنید، زیرا وجود آن در محوطه اطراف دامداری علاوه بر آلودگی محیط زیست سبب به خطر افتادن سلامت انسان و سایر حیوانات خواهد شد.

نکات زیست محیطی

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری / نمره دهی)	نمره
۲	محاسبه محلول سم مورد نیاز	دستورالعمل سموم همراه با سم، آب و ظرف مناسب زمان: قبل از حمام	محاسبه دقیق سم مورد نیاز محاسبه تقریبی سم مورد نیاز محاسبه ناصحیح سم مورد نیاز	اجرای کامل دستورالعمل سموم	۳
				اجرای نسبی کامل دستورالعمل سموم	۲
				اجرای نامناسب دستورالعمل سموم	۱

هنگام حمام دادن دام‌ها توجه به نکات زیر ضروری است:

- ۱ از حمام دادن دام‌های ضعیف، بیمار، آبستن سنگین و زخمی خودداری شود.
- ۲ دام‌ها در هنگام حمام دادن نباید تشنه باشند، زیرا ممکن است با خوردن محلول سم دچار مسمومیت و تلفات شوند.

- ۳ حمام دادن در هوای گرم و ملایم انجام شود و از حمام دادن دام‌ها در روزهای ابری و دارای باد خودداری شود.
- ۴ در هنگام حمام دادن ۲ الی ۳ بار سر دام را داخل محلول ضد کنه فرو برید.
- ۵ دام‌ها نباید قبل از حمام دادن به میزان زیاد تغذیه شوند، زیرا زیاد بودن محتویات دستگاه گوارش سلامتی دام را به خطر می‌اندازد.
- ۶ پس از پشم‌چینی و قبل از حمام دادن فرصتی دهید تا رویش مجدد پشم به طول ۲ تا ۳ سانتی‌متر صورت گیرد و از طرفی هر گونه بریدگی یا جراحات ناشی از پشم‌چینی بهبود یابد.
- ۷ حمام دادن دام‌ها با سم‌پاشی جایگاه همزمان باشد.
- ۸ پس از توجه به موارد بالا دام‌ها را باید با ملایمت وارد محوطه انتظار و از آنجا یک به یک وارد حوضچه اصلی کنید.

فعالیت
کارگاهی

هدایت گوسفندان به سمت حمام

وسایل، مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

- ۱ تجهیزات ایمنی (لباس کار، چکمه، دستکش، ماسک و کلاه)
- ۲ ۱۰۰ رأس گوسفند و بز
- ۳ حمام ضد کنه (ثابت یا سیار)

مراحل انجام کار:

- ۱ لباس کار بپوشید.
- ۲ از چکمه، ماسک، کلاه و دستکش استفاده کنید.
- ۳ برای حمام دادن، یک روز آفتابی را انتخاب کنید.
- ۴ گوسفندان زخمی، ضعیف و آبستن سنگین را جدا کنید.
- ۵ دام‌های دارای شرایط مناسب و بره‌های با پشم کوتاه را وارد محوطه انتظار کنید.
- ۶ در محوطه انتظار گوسفندان را سیراب کنید.
- ۷ دام‌ها را با ملایمت و یک به یک از محوطه انتظار به بخش راهروی حمام هدایت کنید.
- ۸ در حین هدایت گوسفندان از ازدحام و فشار آنها به یکدیگر جلوگیری کنید.

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری/نمره-دهی)	نمره
۳	هدایت گوسفندان به سمت حمام ضدکنه	حمام حاوی سم گوسفند و بز زمان: هنگام حمام دادن	هدایت مناسب	انتقال صحیح دام از سالن انتظار به راهروی حمام	۳
			هدایت نسبتاً مناسب	انتقال نسبتاً صحیح دام از سالن انتظار به راهروی حمام	۲
			هدایت نامناسب	انتقال ناصحیح دام از سالن انتظار به راهروی حمام	۱

شست‌وشوی گوسفند و بز داخل حمام ضد کنه مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

- ۱ تجهیزات ایمنی (لباس کار، چکمه، دستکش، ماسک و کلاه)
- ۲ ۱۰۰ رأس گوسفند و بز
- ۳ حمام ضد کنه (ثابت یا سیار)

مراحل انجام کار:

- ۱ لباس کار بپوشید.
- ۲ از چکمه، ماسک، کلاه و دستکش استفاده کنید.
- ۳ گوسفندان را تک به تک وارد حوضچه حمام کنید.
- ۴ هر رأس گوسفند یا بز را به مدت ۲ تا ۳ دقیقه در حوضچه حمام غوطه‌ور کنید.
- ۵ سر حیوان را چندین بار با چنگک داخل محلول سمی فرو برید تا انگل‌های سر دام نیز کشته شوند.
- ۶ هر چند وقت یک بار محلول داخل حمام را با پارو یا چنگک مناسب هم بزنید تا مواد سمی ته‌نشین نشوند.
- ۷ در صورت کاهش محلول داخل حمام به میزان ۲۰-۱۰ درصد، دوباره محلول سمی را با غلظت دو برابر مرحله شروع کار، به حوضچه حمام اضافه کنید.

در مواردی که آلودگی بسیار شدید است، ۷ تا ۱۴ روز بعد از اولین حمام، دوباره این عمل را تکرار کنید.

توجه

آیا محلول مورد استفاده برای حمام دادن را می‌توان یک‌بار دیگر استفاده کرد؟

پرسش

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری / نمره‌دهی)	نمره
۴	شست‌وشوی دام داخل حمام ضدکنه	حمام حاوی محلول سم زمان: هنگام حمام	شست‌وشوی کامل دام	هدایت کامل دام به داخل حوضچه حمام	۳
				هدایت نسبی دام به داخل حوضچه حمام	۲
				هدایت نکردن دام به داخل حوضچه حمام	۱

اقداماتی که بعد از حمام دادن دام باید مورد توجه قرار گیرد:

بعد از حمام ضد کنه، آب آشامیدنی کافی در اختیار دام‌ها قرار گیرد و نباید گوسفند و بز را به مدت طولانی در زیر تابش مستقیم آفتاب نگه داشت، زیرا ممکن است باعث بروز عوارض پوستی و گاهی مسمومیت گردد. بهتر است گوسفند و بز را از نظر بروز علائم زیر که می‌تواند نشانه مسمومیت باشد، تحت نظر قرار دهیم:

- ۱ ریزش آب از دهان
- ۲ لرزش عضلانی
- ۳ بی‌تعادلی حیوان به هنگام راه رفتن
- ۴ وجود عرق شدید روی پوست.

مراقبت از دام بعد از حمام دادن مواد، تجهیزات و شرایط مورد نیاز

- ۱ تجهیزات ایمنی (لباس کار، چکمه، دستکش، ماسک و کلاه)
 - ۲ ۱۰۰ رأس گوسفند و بز
 - ۳ حمام ضد کنه (ثابت یا سیار)
- مراحل انجام کار:**
- ۱ لباس کار بپوشید.
 - ۲ از چکمه، ماسک، کلاه و دستکش استفاده کنید.

۳ گوسفندان را یک به یک به سمت استراحتگاه هدایت کنید.

فعالیت کارگاهی

- ۴ گوسفندان را به مدت ۱۰ دقیقه در قسمت استراحتگاه نگهداری کنید تا باقی ماندهٔ محلول از داخل پشم آنها خارج و به حوضچه برگردد.
- ۵ آب آشامیدنی کافی در اختیار دام قرار گیرد.
- ۶ دام‌ها را از نظر بروز علائم مسمومیت تحت نظر قرار دهید.

باقی ماندهٔ سموم را نباید در جوی آب، چشمه و رودخانه ریخت زیرا سبب آلودگی آب‌های زیرزمینی و محیط زیست می‌شود.

نکات زیست
محیطی

آزمون ارزیابی عملکرد

ردیف	مراحل کار	شرایط عملکرد (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	نتایج ممکن	استاندارد (شاخص‌ها/داوری / نمره دهی)	نمره
۵	مراقبت از دام بعد از حمام دادن	دام حمام کرده بهار بند زمان: بعد از حمام کردن	خشک شدن کامل دام خشک شدن ناقص دام خشک نشدن دام	نگهداری دام در استراحتگاه به مدت زمان کافی	۳
				نگهداری دام در استراحتگاه به مدت زمان کوتاه	۲
				نگهداری نکردن از دام در استراحتگاه	۱

ارزشیابی شایستگی حمام دادن

شرح کار:

- ۱- انتخاب زمان مناسب حمام دادن
- ۲- پرکردن حمام ضدکنه با آب
- ۳- محاسبه میزان سم طبق دستورالعمل کارخانه سازنده
- ۴- شست و شوی دام در حمام ضدکنه
- ۵- مراقبت‌های بهداشتی قبل، حین و بعد از انجام کار
- ۶- امحای ظروف سم بعد از حمام ضدکنه

استاندارد عملکرد:

حمام دادن ۱۰۰ رأس گوسفند و بز

شاخص‌ها:

- ۱- سلامت گله بعد از حمام دادن
- ۲- پُر بودن حمام ضدکنه از آب
- ۳- میزان سم استفاده شده
- ۴- شست و شوی کامل دام
- ۵- بروز نکردن علائم مسمومیت با محلول ضد کنه در دام
- ۶- موجود نبودن ظروف سم در محل حمام

شرایط انجام کار :

حمام ضدکنه، زمان مناسب در روز، فصل حمام دادن، گوسفند و بز.

ابزار و تجهیزات:

سم، آب، لوازم ایمنی (ماسک فیلتردار، چکمه، دستکش و لباس کار).

معیار شایستگی

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	آماده کردن حمام ضدکنه	۲	
۲	محاسبه سم مورد نیاز	۱	
۳	هدایت گوسفند و بز به سمت حمام ضدکنه	۲	
۴	شست و شوی دام داخل حمام ضدکنه	۲	
۵	مراقبت از دام بعد از حمام دادن	۱	
	شایستگی غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: تصمیم‌گیری، کارآفرینی، جمع‌آوری اطلاعات، محاسبه، مدیریت منابع، مستندسازی، ایمنی فرد، حفظ سلامت دام، امحای ظروف خالی سم به نحو صحیح، نگاه‌داری ظروف سم در مکان مناسب، درستکاری، صداقت و دقت.	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می‌باشد.

واحد یادگیری: ۸

درس: تولید و پرورش دام‌های سبک

رشته: امور دامی

- ۱ تیموری یانسری اسدالله، تغذیه گوسفند، انتشارات دانشگاه مازندران، چاپ اول ۱۳۸۶.
- ۲ خالداری، مجید، اصول پرورش گوسفند و بز، انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران. چاپ پنجم ۱۳۹۳.
- ۳ خجسته کی، مهدی. اصول طراحی و ساخت جایگاه پرورش دام، انتشارات مرز دانش. چاپ سوم ۱۳۹۱.
- ۴ خواجه علیرضا، مجموعه قوانین و مقررات نگهداری، پرورش و بهداشت دام، انتشارات البرز فردانش، ۱۳۹۱.
- ۵ غلامی حسین، صیدی داود، رضا یزدی کامران، اسماعیلی حسین، افتخاری مهدی، اقباله ابوالقاسم، پهلوان شریف افشین، راهنورد علی و دیگران راهنمای پرورش گوسفند و بز، نشر آموزش کشاورزی. چاپ اول ۱۳۹۵.
- ۶ مزینی پرویز، مبانی کارشناسی دام و طیور، مرکز نشر سپهر- نیکخواه. ۱۳۸۰.
- ۷ نظام دامپروری کشور، ۱۳۸۶، وزارت جهاد کشاورزی، معاونت امور دام، جلد اول.
- ۸ Battaglia, R. A. and Mayrose, V. B. 1987. Handbook of Livestock Management Techniques. Surjeet Publications, 595 p.
- ۹ Cannas A. In: Pages 123–166 in Dairy Sheep Feeding and Nutrition. Pulina G, editor. Avenue Media, Bologna, Italy; 2002. Feeding of lactating ewes.
- ۱۰ Coffey, Linda and Margo Hale. 2008. An Illustrated Guide to Sheep and Goat Production. A Publication of ATTRA - National Sustainable Agriculture Information Service.
- ۱۱ Duncanson G.R. 2012. Veterinary treatment of sheep and goats, Cabi.
- ۱۲ Freer, M and H, Dove. 2003. Sheep nutrition. CSIRO plant industry Canberra Australia.
- ۱۳ Geoff Pollott and R. 2009. Trevor Wilson. Sheep and goats for diverse products and profits. Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO Diversification booklet 9.
- ۱۴ NRC. 2007. Nutrient Requirements of Small Ruminants: Sheep, Goats, Cervids, and New World Camelids. 6th. Ed Washington, DC: National Academy Press, 384 p.
- ۱۵ Simmons P. and Ekarius C. 2009. Storey's guide to raising sheep: breeding, care, facilities, 4th edition, Storey.
- ۱۶ Thomas, David. Berger, Yves M. McKusick, Brett C. and Claire M Mikolayunas. 2014. Dairy sheep production research at the University of Wisconsin-Madison, USA – a review. J Anim Sci Biotechnol. 5(1):22
- ۱۷ Trevelyan. J. 2004. Robot sheep shearing. A retrospective exhibition of pictures. School of Mechanical Engineering. The University of Western Australia. Colorado State University Cooperative Extension sheep and wool specialist. Animal Sciences.

